

Маріупольський
університет

«Розвиток ринку праці в умовах глобалізаційних зрушень: виклики для України»

Збірник матеріалів
II Всеукраїнської науково-практичної конференції

25 квітня 2024

Київ 2024

Редакційна колегія:

- Голова** Микола ТРОФИМЕНКО, ректор МДУ, кандидат політичних наук, професор;
Заступник голови Олена БУЛАТОВА, перший проректор МДУ, доктор економічних наук, професор;
Члени редколегії: Світлана КАЛІНІНА, декан економіко-правового факультету МДУ, доктор економічних наук, професор;
Лілія МИХАЙЛИШИН, завідувач кафедри міжнародних економічних відносин Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (м. Івано-Франківськ), доктор економічних наук, професор;
Валентина МЕЛЬНИК, в.о. директора ЗПО «Центр підвищення кваліфікації служби зайнятості» (м. Київ), кандидат економічних наук, доцент
Світлана ЛАНСЬКА, в.о. завідувача кафедри економіки праці МДУ, кандидат економічних наук, доцент;
Валерія ПОДУНАЙ, доцент кафедри економіки праці МДУ, кандидат економічних наук, доцент;
Клавдія ТАХТАРОВА, доцент кафедри економіки праці МДУ, кандидат економічних наук, доцент;
Ольга ЛЕЛЮК, старший викладач кафедри економіки праці МДУ, кандидат економічних наук;
Тетяна ЗБРИЦЬКА, доцент кафедри управління персоналом і економіки праці Одеського національного економічного університету, кандидат економічних наук, доцент;
Василь ВОСКОБОЙНИК, Президент Всеукраїнської Асоціації компаній з міжнародного працевлаштування

Розвиток ринку праці в умовах глобалізаційних зрушень: виклики для України: збірник матеріалів II Всеукраїнської науково-практичної конференції (Київ, 25 квітня 2024 року) / за заг. ред. С. П. Калініної. Київ: МДУ, 2024. 160 с.

Рекомендовано до друку та поширення через мережу Інтернет вченою радою економіко-правового факультету Маріупольського державного університету (протокол № 10 від 19.06.2024).

Збірник містить матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції «Розвиток ринку праці в умовах глобалізаційних зрушень: виклики для України», яка відбулась 25 квітня 2024 року в Маріупольському державному університеті. У матеріалах висвітлено питання глобалізаційних зрушень на сучасному етапі світогосподарського розвитку, систематизовано трансформації світового ринку праці в умовах глобалізації, досліджено міграційну політику як важіль економічного зростання, здійснено науковий дискурс розвитку ринку праці України, проаналізовано аспекти трудоворесурсного забезпечення поствоєнного відновлення України.

Збірник адресований викладачам і науковцям, фахівцям у сфері ринку праці та міжнародної економіки, докторантам, аспірантам і студентам економічних спеціальностей закладів вищої освіти, а також усім, хто цікавиться сучасними проблемами економічної науки.

В матеріалах конференції представлена думка учасників. У збірнику максимально точно відображається авторська орфографія та пунктуація. Редакція не несе відповідальності за авторський стиль тез, опублікованих у збірнику.

ЛЕЛЮК Ольга,
кандидат економічних наук,
старший викладач кафедри економіки праці,
Маріупольський державний університет

РИНОК ПРАЦІ В УМОВАХ ІНСТАБІЛЬНОГО СОЦІАЛЬНО- ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ

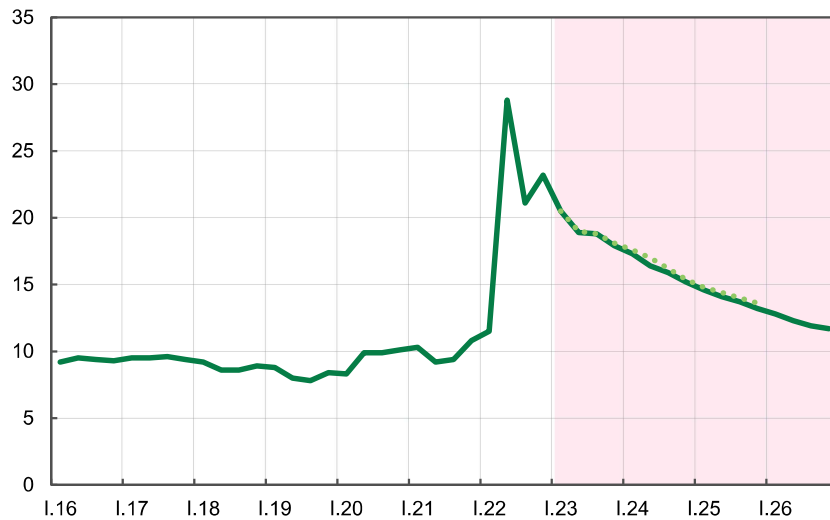
У сучасних реаліях соціально-економічного розвитку функціонування та розвиток вітчизняного ринку праці відбувається в умовах повномасштабних військових дій, що призводить до виникнення перманентного стану боротьби та нівелювання негативних наслідків у трудовій сфері.

Війна призводить до фізичних руйнувань цивільної та економічної інфраструктури, втрати контролю чи згорання виробництва економічних суб'єктів на тимчасово окупованих територіях або територіях, де відбуваються активні бойові дії; порушення логістичних і виробничих зв'язків; звуження поля прикладання праці, його структурні та якісні зміни; зростання потоків вимушених переселенців і мобілізації, що в свою чергу поглиблюють проблеми та напруженість на ринку праці [1, 2, 3].

Тому аналіз розвитку ринку праці в умовах інстабільного соціально-економічного розвитку, яке викликане завпровадженням військовим станом в країні, потребує постійного вивчення та моніторингу.

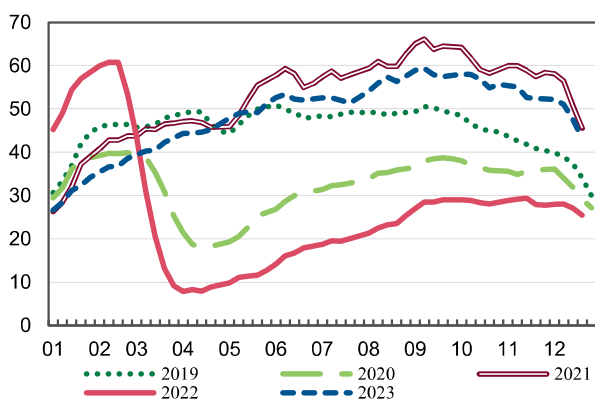
Попри поступову адаптацію економіки до нових умов функціонування, в Україні зберігається високий рівень безробіття. За оцінками дослідницької агенції «Info Sapiens», у січні 2024 р. показник безробіття становив 17 % [2]. В свою чергу, згідно спостережень Національного банку України (НБУ), у 2022 р. кількість безробітних різко зросла і влітку 2022 р. рівень безробіття сягнув близько 30 % економічно активного населення через скорочення економічної активності та високу внутрішню міграцію (рис. 1). До кінця 2022 р. рівень безробіття знизився до 23 %, оскільки економічна активність стабілізувалася, а широка зовнішня міграція знизилася тиск на внутрішній ринок праці. Ця тенденція зберігалася і у 2023 р., однак, якщо розглядати мігрантів як частину української робочої сили, то рівень безробіття залишився на відмітці близько 30 % [3, с. 16].

Згідно офіційних даних станом на 1 січня 2024 р. загальна чисельність безробітних, зареєстрованих у Державній службі зайнятості, становила 96,1 тис. осіб (серед них понад 40 % мають вищу освіту) за наявності 40,2 тис. одиниць вакансій. Протягом 2023 р. мали статус безробітних 483,2 тис. осіб проти 867,6 тис. осіб – у 2022 р., з них у 2023 р. працевлаштовано 160,1 тис. осіб та пройшли професійне навчання 32,9 тис. осіб, у 2022 р. відповідно – 248,8 тис. осіб та 46,6 тис. осіб [2].

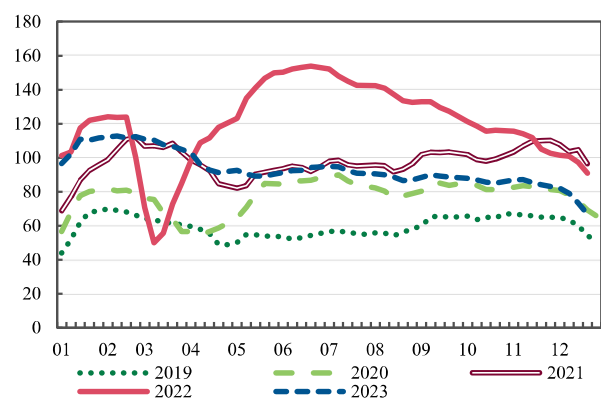

Рис. 1 Рівень безробіття у 2021-2023 рр. з урахуванням мігрантів у 2022 р. (за розрахунками НБУ), % [4, с. 20]

Проте упродовж 2023 року попит на робочу силу динамічно зростає (рис. 2, 3). Результати опитувань підприємств свідчили про відновлення попиту на робочу силу, хоча загалом очікування щодо нарощування зайнятості залишалися стриманими. Такі результати можуть урахувати обмежену внаслідок міграції та мобілізації пропозицію робочої сили та значні труднощі з пошуком кваліфікованих працівників, хоча, як зазначалося вище, понад 40% безробітних мають вищу освіту. За оцінкою ООН, кількість зовнішніх мігрантів становила 6,3 млн осіб на кінець 2023 р., збільшившись приблизно на 200 тис. осіб за рік, за оцінкою НБУ. Кількість ВПО, за даними МОМ, становила 3,7 млн осіб (станом на вересень 2023 р.). Значна частина зовнішніх мігрантів усе ще планує повернутися в Україну, але на жаль надалі зростає частка тих, хто вже адаптувався в країнах-реципієнтах [4, с.18-19].

Рис. 2 Нові вакансії на work.ua, тритижнева ковзна середня, тис. [4, с. 19]

Рис. 3 Нові резюме на work.ua, тритижнева ковзна середня, тис. [4, с. 19]

Не зважаючи на те, що відбуваються певні позитивні зрушення на ринку праці все одно існують проблеми використання робочої сили, які загострюються в умовах поглиблення сформованих дисбалансів на ринку праці.

З огляду на це в умовах нестабільного соціально-економічного розвитку вкрай важливим є державне регулювання ринку праці, тому необхідно продовжувати існуючі в Україні та затверджувати нові програми підтримки бізнесу для зниження рівня вивільнення працівників, оскільки працевлаштування має важливе значення для забезпечення домогосподарств від бідності та сприяння економічній стійкості зовнішнім викликам. Протягом 2022 р. Урядом України були затверджені такі програми підтримки домогосподарств [3, с. 19-20]:

- «Програма переміщення» (мета – переміщення компаній в безпечніші місця, подалі від лінії бойових дій);
- «Доступні кредити 5 – 7 – 9 %» (мета – пришвидшення відновлення компаній для збільшення зайнятості);
- «Робота» (мете – збереження або створення нових робочих місць);
- субсидії на працевлаштування (мета – сприяння зайнятості).

Список джерел

1. Ринок праці в умовах війни: тенденції та перспективи. URL: <https://niss.gov.ua/news/komentari-ekspertiv/rynok-pratsi-v-umovakh-viyny-tendentsiyi-ta-perspektyvy> (дата звернення 23.04.2024).
2. Відновлення ринку праці в Україні в умовах війни: регіональні аспекти. URL: <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/sotsialna-polityka/vidnovlennya-ryнку-pratsi-v-ukrayini-v-umovakh-viyny-rehionalni> (дата звернення: 23.04.2024).
3. Дослідження Інституту економічних досліджень та політичних консультацій «Соціальна політика в Україні у воєнний час: 2022-2023 роки». URL: https://www.slideshare.net/IER_Kyiv/pdf-f766 (дата звернення: 23.04.2024).
4. Інфляційний звіт Національного банку України. Січень 2024 року. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/IR_2024-Q1.pdf?v=8 (дата звернення: 23.04.2024).